

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐาน
คุณภาพการศึกษา โรงเรียนวัดสะพานหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย
ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้

มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐาน
คุณภาพการศึกษา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐาน
คุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนวัดสะพานหินสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการที่
ปรึกษา บุคลากรสถานศึกษา สภานักเรียน จำนวน 28 คน ในการรวบรวมข้อมูลได้รับแบบสอบถาม
คืนสมบูรณ์ครบถ้วนทุกฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้

ได้แบ่งออกเป็น

2

ช่วง

ช่วงที่ 1 แบบสอบถามปัญหาการมีส่วนร่วมการบริหาร โรงเรียนของชุมชนตามแนว
คุณภาพการศึกษา โรงเรียนวัดสะพานหินซึ่งประกอบด้วย ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านวิชาการ จำนวน
10 ข้อ ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านงบประมาณ จำนวน 9 ข้อ ปัญหาด้านบุคลากร จำนวน 10 ข้อ
และปัญหาด้านบริหารทั่วไป จำนวน 8 ข้อ รวม 37 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณ
ค่า 4 ระดับ คือ มากที่สุด มาก น้อยและน้อยที่สุด ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น 0.90

ช่วงที่ 2 แบบร่างการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐาน
คุณภาพการศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำปัญหาในช่วงที่ 1 มาร่างเพื่อจัดกลุ่มสนทนา กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน
7 คน วิเคราะห์ให้ความเห็นในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน โดยใช้ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์

ตรงกันมาจัดเป็น ระบบ กลไกและกิจกรรมการพัฒนาตามวงจรเดมมิ่ง(PDCA) เพื่อนำไปใช้
สังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพ
การศึกษา ของโรงเรียนวัดสะพานหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS
คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบ แบ่งออกได้เป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ปัญหาการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพ
การศึกษา ของโรงเรียนวัดสะพานหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท

โดยภาพรวมพบว่าการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับมาก
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านวิชาการมีปัญหาคือ ปัญหา ด้านบริหารทั่วไป ด้านบุคลากรมีปัญหาคือ ด้านงบประมาณมีปัญหาน้อยกว่าทุกปัญหา

1. ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านวิชาการภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
รายละเอียดพบว่า การวางแผนจัดทำหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น มีปัญหามากกว่าข้ออื่นๆ
2. ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณา
รายละเอียดพบว่า การจัดหางบประมาณมีปัญหามากกว่าข้ออื่นๆ
3. ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านบุคลากรภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
รายละเอียดพบว่าการดำเนินการทางวินัยบุคลากร มีปัญหามากกว่าข้ออื่นๆ
4. ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านบริหารทั่วไปภาพรวมอยู่ในระดับมากพิจารณา
รายละเอียดพบว่า การวางแผนการจัดกิจกรรมของโรงเรียน มีปัญหามากกว่าข้ออื่นๆ

ช่วงที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐาน
คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดสะพานหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท ผู้วิจัยได้นำผลการ
วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญที่จัดสนทนากลุ่ม (FGD)
มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพ
การศึกษา ของโรงเรียนวัดสะพานหิน มี 7 ขั้นตอนดังนี้

ขั้น 1 กำหนดปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน โดยออกแบบสำรวจ สร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยใช้แบบสำรวจเป็นเครื่องมือหาความจำเป็น โดยมีภารกิจงานที่เป็นความรับผิดชอบของคณะทำงานและการประชุมเพื่อกำหนดปัญหาทั้ง 4 ด้านของโรงเรียน โดยมีมาตรฐานที่ 14 เป็นเกณฑ์กำหนดเทียบกับสภาพที่เป็นปัจจุบันของโรงเรียนเพื่อทราบปัญหา

ขั้นที่ 2 ผลการเลือกประเด็น ยุทธศาสตร์ปรับปรุงและดำรงรักษา โดยเลือกแบบสอบถาม ข้อที่มีปัญหามากนำไปสู่กระบวนการปรับปรุง ข้อที่มีปัญหาน้อยให้ดำรงรักษา ภารกิจการมีส่วนร่วมเลือกประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่การประชุม การวิเคราะห์ปัญหา การระดมความคิด การรับฟังข้อเสนอแนะ และการให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามอันจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง ให้ครอบคลุมภารกิจงานทั้ง 4 ด้านของโรงเรียนและ ตามแนวมาตรฐานที่ 14 ของสำนักประเมินมาตรฐาน

ขั้นที่ 3 วางแผนวิธีการเข้ามามีส่วนร่วมโดยจัดประชุมทำแผน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ พร้อมทั้งกำหนดภารกิจและกิจกรรมต่างๆ ให้ชัดเจน โดยมีคำสั่ง บันทึกการประชุม แผนงาน โครงการและกิจกรรมเป็นเครื่องมือดำเนินการ ให้ครอบคลุมภารกิจหลักของโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน

ขั้นที่ 4 ปฏิบัติกิจกรรม วิธีการในขั้นนี้เป็นการจัดประชุมผู้ปฏิบัติให้ดำเนินการไปตามแผนและมีการนิเทศ กำกับ ติดตามระหว่างการดำเนินงาน เครื่องมือได้แก่ คำสั่ง บันทึกการประชุม แผนงาน โครงการ และแบบรายงานระหว่างดำเนินการ ตามภารกิจงานหลักของโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน โดยมีมาตรฐานที่ 14 เป็นเกณฑ์ปฏิบัติ

ขั้นที่ 5 ตรวจสอบ ประเมินผลมีวิธีการคือจัดทำมาตรฐานประเมินภายใน ตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน เข้าใจตรงกันและสามารถตรวจสอบ มีคณะทำงานจัดทำแบบตรวจสอบและแบบประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ เกณฑ์การประเมิน แบบประเมินและแบบรายงาน ภารกิจตรวจสอบ ประเมินผล คืองานหลักทั้ง 4 ด้านของโรงเรียน เมื่อมีการตรวจสอบประเมินผลแล้วนำข้อมูลดังกล่าวไปประกอบการตัดสินใจอีกครั้ง

ขั้นที่ 6 ปรับปรุง แก้ไข พัฒนา ขั้นนี้มีวิธีการประเมินเพื่อปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่ไม่เป็นไปตามความต้องการหรือยังต่ำกว่ามาตรฐานตัวชี้วัด หากภารกิจงานใดเป็นไปตามเกณฑ์หรือสูงกว่าเกณฑ์ให้รักษาไว้ เครื่องมือได้แก่ เกณฑ์ ตัวชี้วัด แบบประเมิน แบบสอบถาม ตามภารกิจหลักตามมาตรฐานที่ 14

ขั้นที่ 7 การมีส่วนร่วมรายงานผล มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินการเครื่องมือได้แก่ การจัดทำเอกสาร แผ่นพับ สารสัมพันธ์ การประกาศทางหอกระจายข่าวของโรงเรียนและชุมชน เผยแพร่ในที่ประชุม แบบรายงานต้นสังกัด ภารกิจสำคัญในขั้นตอนนี้คือการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หลายรูปแบบเพื่อให้ทราบโดยทั่วกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ช่วงที่ 1 จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม การมีส่วนร่วมของชุมชนเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตามแนวคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดสะพานหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาทอภิปรายผลในแต่ละด้านดังนี้

1. ปัญหาส่วนร่วมด้านวิชาการโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน เกี่ยวกับการวางแผนจัดทำหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดทำหลักสูตรเป็นเรื่องใหม่ชุมชนไม่มีความเข้าใจ และไม่มีความรู้ ในเนื้อหาสาระของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉันทนันท์ เพียงกระโทก (2546) พบว่า ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจ ในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นปัญหามากที่สุด เช่นเดียวกับงานวิจัยของ จันทน์ไชยมูล (2544) ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่าปัญหาที่โรงเรียนประสบคือ ขาดงบประมาณในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และทักษะในการเขียนเนื้อหาเป็นลายลักษณ์อักษร และงานวิจัยของ สมาน ศรีธรรม (2542) ได้วิจัยเรื่อง การกำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ไปสู่การปฏิบัติ: กรณีศึกษา โรงเรียนปฏิรูปการศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่พบว่า ด้านปฏิรูปหลักสูตร ศักยภาพของครู และท้องถิ่นยังมีไม่มาก ชุมชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นน้อย และที่สำคัญโรงเรียนขาดข้อมูล ด้านปัญหาความต้องการของท้องถิ่น อย่างแท้จริง และงานวิจัย การมีส่วนร่วมของชุมชน ชีรวัฒน์ หมู่วิเศษ (2538) ได้วิจัยรูปแบบการกระจายอำนาจบริหารการศึกษาตามทัศนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตการศึกษา 8 พบว่าปัญหาด้านวิชาการ การมีปัญหาด้านหลักสูตร ที่เน้นวิชาการมากเกินไป ไม่สนองความต้องการของท้องถิ่น ตามความต้องการ ตามสภาพชีวิตจริง ของคนในสังคม กำหนดหลักสูตร ควรเป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานระดับจังหวัด และให้หน่วยงานในชุมชน สถานประกอบการ ภาคเอกชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สำราญ หารประเสริฐ) พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ที่พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมน้อย คือด้านการจัดทำสาระของหลักสูตรท้องถิ่น ผลการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อค้นพบวิธีการให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมวางแผน การจัดทำหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น คือส่วนร่วมด้านการวางแผน ได้แก่การเข้ามามีส่วนร่วม เป็นคณะกรรมการ เป็นคณะกรรมการสำรวจปัญหา และความต้องการ ร่วมกำหนดขั้นตอนการทำงาน ร่วมหาแนวทางและวิเคราะห์ทางเลือกในการดำเนินงาน ร่วมดำเนินการจัดทำหลักสูตร

และเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกำหนดเกณฑ์การตรวจสอบ และประเมินผล ร่วมปรับปรุงแก้ไข พัฒนา ให้ข้อเสนอแนะและช่วยดำรงรักษาสິงที่ดีไว้ให้ยั่งยืน

2. ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการมีส่วนร่วมการปรับปรุงใช้จ่ายงบประมาณ มีปัญหามากกว่าข้ออื่นๆ ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนประถมศึกษาได้รับงบประมาณน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการ โรงเรียนจึงประสบปัญหา งบประมาณที่จะนำมาใช้จ่ายในโรงเรียน จำเป็นต้องให้ชุมชนเข้ามาจัดหางบประมาณ มิฉะนั้น โรงเรียนจะประสบปัญหาอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ ศรีจันทร์ (2548: 74) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน อำเภอบรรพตพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรให้มาดำเนินการไม่เพียงพอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธธ ขอบท่าดี (2534) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดอ่างทอง พบว่าปัญหาการมีส่วนร่วมน้อยเนื่องจากไม่รู้บทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาและความยากจนที่ไม่สามารถช่วยเหลือโรงเรียนอีกทั้งไม่มีเวลา ให้กับโรงเรียนเพราะต้องประกอบอาชีพส่วนตัวและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปกรณ์ กันอุปัทว(2548) พบว่าสภาวะทางเศรษฐกิจทั่วไป และในชุมชนนับเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนเป็นอย่างยิ่งและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉันทนันท์ เพียงกระโทก (2546) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนนำร่อง ระดับมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา ที่พบว่า บุคลากรไม่มีเวลาไปพบผู้ปกครองนักเรียนเพราะมีภาระงานสอนมาก รวมทั้ง นโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน และยังสอดคล้องกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการเงินและการลงทุนเพื่อการศึกษาการร่วมระดมทุนเพื่อการศึกษา จึงจำเป็นจะต้องอาศัยทรัพยากรและสรรพกำลัง ทั้งปวงจากท้องถิ่น ชุมชน สามารถมีส่วนร่วมในการระดมทุน เพื่อการศึกษา โดยบริจาคทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่นๆ ให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระ ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็นรวมทั้ง ร่วมติดตามการใช้เงิน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นไปอย่างโปร่งใส ผลการวิจัยในครั้งนี้พบวิธีการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้านการวางแผนจัดหางบประมาณ ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น กำหนด ทิศทาง แนวทาง กิจกรรมการจัดหางบประมาณ แหล่งงบประมาณ การเข้ามามีส่วนร่วม ปฏิบัติกิจกรรม การจัดหางบประมาณ ได้แก่ แต่งตั้งให้เป็น คณะกรรมการ ระดมทุนจัดหางบประมาณ เพื่อพัฒนาการศึกษา ของโรงเรียนในหลายรูปแบบ ควบคุม นิเทศ ติดตาม กำกับการใช้จ่ายงบประมาณ สนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ ช่วยเหลือด้าน แรงงาน การเข้ามาเป็นวิทยากร การเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบ ประเมินผล ได้แก่ กำหนด

มาตรการ ควบคุม ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ ตรวจสอบผลผลิต ของโครงการ สร้างเครื่องมือ รูปแบบการติดตาม ตรวจสอบ เก็บข้อมูลผลการดำเนินงาน ช่วยประชาสัมพันธ์ การจัดหา งบประมาณ การเข้ามามีส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไข พัฒนา ได้แก่ กำหนดวิธีการระดมทุน ในครั้ง ต่อไป ประชุมปรับปรุงแก้ไข วิธีการจัดหางบประมาณ ให้ข้อเสนอแนะความคิดเห็น การ ดำเนินงาน จัดหางบประมาณ วางเป้าหมายการดำเนินงานครั้งต่อไป

3. ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินการทางวินัยมีปัญหามากกว่าข้ออื่น ทั้งนี้เป็นเพราะ ชุมชนเข้ามามีส่วน ร่วมช่วยเหลือ โรงเรียนด้านปรับปรุงอาคารสถานที่ และจัดหางบประมาณ ส่วนการตรวจสอบ การ ปฏิบัติงาน และการสอดส่องดูแลพฤติกรรมของบุคลากร ชุมชนมักไม่ได้เข้าร่วม อาจเป็นเพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนอง เคลือมาก (2540) ที่พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ปรึกษาหารือ กับคณะกรรมการ โรงเรียน ในเรื่องการพัฒนาปรับปรุง โรงเรียน เกี่ยวกับงานอาคารสถานที่มากที่สุด ส่วนเรื่องอื่นๆ มีส่วนร่วมน้อย และยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของ สมชาติ นวสุขกุล (2541) พบว่าการส่งเสริมให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนได้กระทำทุกระบวนการและครบขั้นตอน ตั้งแต่การประชุมชี้แจง แต่งตั้ง การดำเนินการ โดยเฉพาะการประเมินผล ได้แก่การประเมินผลการปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่ม ระหว่างดำเนินการ และ สิ้นสุดพร้อมนำเสนอคณะกรรมการ โรงเรียน ผู้บริหารและประชาชน ซึ่งมีผลการดำเนินการอยู่ใน ระดับพอใช้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา พิเศษ (2547) พบว่า การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ระดับน้อยในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดให้มีการประเมินผล และติดตามผลการพัฒนาบุคลากร ตามแผนงานที่วางไว้ การจัดเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินผล พัฒนาเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง กำหนดให้ผู้รับผิดชอบในการประเมินผล ไว้อย่างชัดเจน การติดตาม ผลการปฏิบัติงาน เป็นการพัฒนาบุคลากร ผลที่ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ณัฐนันท์ เพียงกระโทก (2546) ที่ค้นพบ การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านบริหารบุคลากร พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องการเตรียมการบริหารบุคลากร การเสริมวินัย และจรรยาบรรณ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีลักษณะร่วมคิดร่วมทำ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ โรงเรียนนาร่องในระดับมัธยมศึกษาจะมีความพร้อมมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษา โดยทั่วไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดาพร ปานกลิ่น (2540) พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงาน บริหารบุคลากร โดยจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานได้ครบตามภารกิจพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้และ เพิ่มพูนทักษะ เจตคติที่ดีต่อการทำงาน การดำเนินการทางวินัย และประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อ เลื่อนขั้นประจำปี

วิธีการให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินการทางวินัยบุคลากร และการตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ได้แก่ การเข้าร่วมประชุม รับทราบข้อมูล กรอบการ ปฏิบัติงานของบุคลากร กฎระเบียบต่างๆ รวมทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพ และเสนอแนวคิดในการ ตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ร่วมกำหนดแผน โครงการและกิจกรรมการ ประเมินผล การควบคุมดูแลพฤติกรรมของบุคลากร การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ได้แก่ การเข้าร่วม ประชุมสัมมนา การแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการร่วม ร่วมจัดทำเครื่องมือเกณฑ์การประเมิน แบบบันทึกต่างๆ การมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผล ได้แก่ การร่วมเป็นคณะกรรมการ ประเมินผลคณะกรรมการการดำเนินการทางวินัย ให้ข้อมูลพฤติกรรมบุคลากรเสนอผู้บริหาร โรงเรียน ให้ขวัญและกำลังใจบุคลากร ร่วมวิเคราะห์จุดเด่นและจุดด้อยการปฏิบัติงาน เพื่อการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาหรือดำรงรักษาต่อไป

4. ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านบริหารทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การวางแผนการจัดกิจกรรมของโรงเรียนมีปัญหามากกว่าข้ออื่นเป็นเพราะชุมชนไม่เข้าใจ ขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติร่วมตรวจสอบและช่วยพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรม ของโรงเรียน เพราะระบบบริหารของโรงเรียนไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนและชุมชนมีสภาพ เศรษฐกิจของครอบครัวยากจน ต้องประกอบอาชีพ ไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมของโรงเรียน สอดคล้องกับ วิรพล โชคอำนวย (2531) พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนอยู่ในระดับ ปานกลาง และงานวิจัยของ วิภพ จันทรา (2540) พบว่า จากบทสัมภาษณ์ ผู้นำหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่ ทราบนโยบาย และแผนงานโครงการที่มีต่อชุมชน และควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและ งานวิจัยของ กุ๋มฟ้า กุ๋มฟ้า (2540) พบว่า ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะให้คำปรึกษา ช่วย เหลือการจัดกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียน ตามความต้องการของชุมชนและสอดคล้องกับงานวิจัย ของ จิณณภัทร สัยศรี (2545) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาความรู้ และทักษะการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพ ต่างกัน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาความรู้และ ทักษะการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการที่จะได้รับการ พัฒนาในด้านการบริหารทั่วไปมากที่สุด ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการบริหารทั่วไปมีขอบข่ายงานที่ กว้างขวาง โดยเฉพาะ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535) ให้ความตอนท้ายว่า งานอื่นๆ ที่มีได้ อยู่ในความรับผิดชอบของงานใดๆ จะทำให้งานด้านการบริหารทั่วไปมีความสำคัญ ขึ้นมาทันที โรงเรียนจำเป็นต้องหาแนวร่วม คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อดำเนินการ บางสิ่งบางอย่างให้เสร็จสิ้นตามระยะเวลาที่กำหนด โดยเปิดโอกาสให้คณะกรรมการที่อยู่ในชุมชน

นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อการศึกษาของโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮาร์โรลด์ (Harold, อ้างถึงใน ประสิทธิ์ ศรีจันทร์.2548:75) ที่พบว่า ความคาดหวังของทางโรงเรียนที่เกี่ยวกับชุมชน มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่จะมีส่วนร่วมกับโรงเรียน

แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านบริหารทั่วไป

วิธีการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ได้แก่ การเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนสำรวจ วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหา ความต้องการ กำหนดแผนงาน ร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ได้แก่ ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ร่วมพิจารณาการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเข้ามาเป็นคณะทำงาน การดำเนิน

กิจกรรม ประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมเป็นคณะกรรมการ ติดตาม กำกับการจัด และดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมตรวจสอบ ประเมินผล เป็นคณะกรรมการ จัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนข้อมูล การจัดกิจกรรมในแบบสอบถาม การมีส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไข พัฒนา ได้แก่ ร่วมพิจารณาหาข้อบกพร่อง การจัดกิจกรรม ให้ข้อมูลในแบบสอบถาม การมีส่วนร่วมในการปรับปรุง แก้ไข พัฒาร่วมวิเคราะห์หาจุดเด่นและจุดด้อย เพื่อการพัฒนาปรับปรุงและดำรงรักษาต่อไป

ช่วงที่ 2 จากการค้นพบการมีส่วนร่วมของชุมชนในภารกิจงาน 4 ด้านของโรงเรียน ตลอดจนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน นำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดสะพานหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาทมีข้ออภิปราย ดังนี้

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน มีกระบวนการ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ในภารกิจงาน 4 ด้าน ของโรงเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดจากขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งได้กล่าวไว้ ดังนี้

การปฏิรูปการศึกษามีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายจะต้องมีการกระจายอำนาจให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ซึ่งให้มีการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทย ให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจ ไปสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา การกระจายอำนาจดังกล่าว ทำให้สถานศึกษา มีความ

คล่องตัวในการบริหารจัดการ โดยใช้หลักโรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ขอบข่ายงานบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ประกอบด้วยงานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคลากร และงานบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ 2546:6-9) การบริหารงานของสถานศึกษาในรูปแบบนิติบุคคลมีการจัดงานออกเป็นหมวดหมู่ มีกรอบให้ทราบภารกิจ เน้นให้ความสำคัญและรายละเอียดของแต่ละงาน การดำเนินการตัดสินใจต่างๆ อยู่ที่หน่วยงานไม่ว่าจะเป็นเรื่องบุคลากร อำนาจการตัดสินใจขององค์กร หรือการใช้จ่ายงบประมาณ และเรื่องอื่นๆ ทำให้หน่วยงานมีความคล่องตัวสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักราษ ฟ้าขาว (2540) ได้วิจัยเรื่องการปฏิรูปการบริหารการศึกษา ตามทัศนะของคณะกรรมการการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมของจังหวัดน่าน พบว่าความเป็นเอกภาพการบริหารการศึกษา คณะกรรมการส่วนใหญ่เห็นว่าควรให้มีหน่วยงานหลักเพียงหน่วยงานเดียว และปรับปรุงระบบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ปรับปรุงกฎหมายทางการศึกษา กำหนดโครงสร้างการศึกษาให้ชัดเจน รัฐควรสนับสนุนงบประมาณให้มากขึ้น ควรแยกงานด้านการศึกษาออกจากงานด้านการศึกษาและวัฒนธรรม และควรให้องค์กรบริหารเป็นนิติบุคคลและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์จันทร์ สุขสวัสดิ์ ณิช อยุธา (2539) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการปรับปรุงโครงสร้างของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ พบว่า โครงสร้างของมหาวิทยาลัยในระบบราชการ เป็นปัญหาและอุปสรรค ต่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ทั้งด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการเงิน และด้านบริหารวิชาการ เนื่องจากระบบราชการมีระเบียบกฎเกณฑ์และขั้นตอนการปฏิบัติมาก มีสายการบังคับบัญชาที่ยาว และเพราะเป็นระบบที่รวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลาง ดังนั้น โครงของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล ซึ่งไม่เป็นส่วนราชการ (ออกนอกระบบ) แต่เป็นนิติบุคคลภายใต้การกำกับดูแลของทบวงมหาวิทยาลัย บุคลากรมีฐานะเป็นพนักงานของรัฐ มีระบบการเงินที่คล่องตัว ตรวจสอบได้ โดยการได้รับจัดสรรงบประมาณในรูปแบบเงินก้อน เน้นการตัดสินใจในการวินิจฉัยสั่งการและสิ้นสุดที่ระดับสภามหาวิทยาลัย และการบริหารจัดการด้านอื่นๆ ซึ่งเป็น โครงสร้างที่เหมาะสมที่สามารถพัฒนามหาวิทยาลัย ไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการได้ดีเมื่อได้รอบภารกิจงาน 4 ด้าน ตามหลักการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลแล้ว จึงออกแบบสำรวจ จัดทำเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ปัญหาตามภารกิจงาน 4 ด้าน โดยมีแนวมาตรฐานที่ 14 ของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เป็นเกณฑ์เทียบ

2. ผลการเลือกประเด็นยุทธศาสตร์ปรับปรุงและดำรงรักษา ในขั้นตอนนี้ เมื่อได้รับข้อมูลปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนกลับคืนมา ตามประเด็นภารกิจงาน 4 ด้านของโรงเรียนแล้วจึงนำเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจเลือกประเด็นที่มีปัญหามากเพื่อนำไปสู่กระบวนการปรับปรุงและประเด็นที่มีปัญหาน้อย เพื่อนำไปสู่การดำรงรักษา การดำเนินการในขั้นตอนนี้ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากทุกฝ่ายร่วมประชุมอภิปราย วิเคราะห์ปัญหา เสนอแนวคิดออกความเห็นและลงความเห็น เพื่อการ

ตัดสินใจที่ถูกต้องและแม่นยำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิติยา จันทพลานุรณ (2536) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและพฤติกรรมการตัดสินใจ สั่งการของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารมีแบบพฤติกรรมการตัดสินใจ สั่งการมากที่สุด ในแบบที่ 5 คือ ผู้บริหารมีการประชุมปรึกษาหารือ อภิปรายปัญหา ประเมินทางเลือกร่วมกับ ผู้ได้บังคับบัญชา แล้วทำการตัดสินใจร่วมกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วันทนา ปทุมเทศวิวัฒน์ (2536) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารสตรี โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ผู้บริหารสตรีส่วนใหญ่ใช้วิธีร่วม ประชุมปรึกษา กับผู้ได้บังคับบัญชาแล้วร่วมกันตัดสินใจ โดยยึดความเห็นของกลุ่มเป็นสำคัญ รวมทั้ง งานวิจัยของ ขวัญจิตต์ โกมุตแดง (2538) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาค่านิยม ที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ของครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 พบว่า ระดับค่านิยม ต่อการพัฒนา ประเทศ 9 ตัวแปร อยู่ในระดับสูงทุกด้าน คือ อันดับ 1 ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม อันดับ 2 การยอมรับการเปลี่ยนแปลง และอันดับ 3 การยอมรับการมีส่วนร่วม ของประชาชน ใน กระบวนการตัดสินใจ

3. การมีส่วนร่วมวางแผน(P) ในขั้นตอนนี้ มีวิธีดำเนินการเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การวางแผน ตั้งแต่การเชิญเข้าร่วมประชุม ร่วมแสดงความคิดเห็น ระดมความคิด อภิปราย ร่วม วิเคราะห์หาข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ร่วมกำหนดวางแผน โครงการและ กิจกรรมให้ชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ สุขขุม (2544) ได้วิจัยเรื่อง การ เปรียบเทียบบทบาทการจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง พบว่า โรงเรียนควรกำหนดนโยบาย จัดทำแผนงานและโครงการให้ชัดเจน โดย ผู้บริหาร ครู อาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนและ กำหนดกิจกรรมรายละเอียดให้ชัดเจน จะทำให้การจัดการพัฒนาชุมชนมีประสิทธิภาพยิ่งใหญ่มาก และ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทร์ศรี ภักดีวงศ์ (2538) ได้วิจัยเรื่อง สภาพการจัดการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาใน ด้านระบบบริหารการศึกษามีอยู่ในระดับมากคือ มีการประชุมวางแผนโครงการ กำหนดการปฏิบัติงาน และปฏิทินการปฏิบัติงาน มีการประเมินผลงานตามแผนงานและโครงการ การกำหนดนโยบายเพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ศิษยานิเทศก์ ครู พนักงาน เทศบาลคณะกรรมการศึกษา มีบทบาทในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่า การเข้ามามี ส่วนร่วมของชุมชน ในการบริการโรงเรียนในขั้นตอนนี้คือ การจัดทำแผนงานให้สอดคล้องกับ ปัญหา ตามภารกิจงาน 4 ด้าน ของโรงเรียนและมาตรฐานที่ 14

4. การมีส่วนร่วมปฏิบัติ (D) ในขั้นตอนนี้เป็นวิธีดำเนินการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติ โดยจัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ การปฏิบัติตามที่กิจกรรมกำหนด การร่วมนิเทศกำกับ ติดตามดูแล การร่วมประชาสัมพันธ์ การให้ความร่วมมือช่วยเหลือโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐนันท์ เพียงระโทก (2546) พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนที่เป็นฐานในทุกด้านโดยมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมคิดและร่วมทำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภู่งศ์ ภู่อารมณ์ (2540) ได้วิจัยเรื่อง การบูรณาการกิจกรรมการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่าวิธีการจัดกิจกรรมทางการศึกษา ทั้ง 3 ระบบให้มีการบูรณาการร่วมมือกัน ต้องอาศัยชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐและเอกชน บุคลากรทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด ร่วมกันจัดกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกลมกลืนกันของระบบและตามความต้องการของผู้เรียนและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สกฤต หล้าปาวงค์ (2540) ได้วิจัยเรื่อง ชุมชนกับการจัดการศึกษาแบบศูนย์โรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษาอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น ชุมชนเห็นด้วยอย่างยิ่งที่ทางราชการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่การสนับสนุนด้านการเงิน ด้านแรงงาน วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ทิวา สุริยะ (2540) พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบงานอาคารสถานที่ ตลอดถึงการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ร่วมควบคุมดูแล ตลอดถึงการร่วมประเมินการใช้อาคารสถานที่ ส่งผลให้สถานศึกษามีอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียนมีความสะอาด ร่มรื่น การดำเนินการในขั้นนี้มุ่งหวังให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติร่วมลงมือทำอย่างแท้จริง โดยร่วมกับบุคลากรหลายๆฝ่ายในการพัฒนาโรงเรียนตามภารกิจงาน 4 ด้านของโรงเรียนและแนวมาตรฐานที่ 14

5. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล (C) ในขั้นตอนนี้เป็นวิธีดำเนินการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการตรวจสอบและประเมินผล โดยแต่งตั้งให้ชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเกี่ยวกับการตรวจสอบและประเมินผล โดยแต่งตั้งให้ชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเกี่ยวกับการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน โครงการ กิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สกฤต หล้าปาวงค์ (2540) พบว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาร่วมในการจัดการศึกษาว่าที่เป็นอยู่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการวางแผน กำหนดเนื้อหาหลักสูตร การควบคุมการดำเนินงานของโรงเรียนและตรวจสอบผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนว่าได้ผลตามที่ต้องการหรือไม่อย่างแท้จริง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ยุทธชัย ชูชัย (2544) ที่พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาอยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การวางแผนและการประเมินผล เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ญัฐนันท์

เพียงกระโทก (2546) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การร่วมคิด ร่วมทำและร่วมประเมิน และงานวิจัยของ ทิวา สุริยา (2540) ที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน เกี่ยวกับงานอาคารสถานที่ ว่า ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา ควบคุมดูแล ตลอดจนควรมี การประเมินการใช้อาคารสถานที่และนำผลการประเมินการดำเนินงานไปปรับปรุง แก้ไข และ งานวิจัยของ สมาน ศรีสุธรรม (2542) ที่พบว่า ในด้านการปฏิรูปหลักสูตร ศักยภาพครูและท้องถิ่น ยังมีไม่มากนัก ชุมชนมีส่วนร่วมน้อย และให้ความสำคัญของการประเมินเพียงปานกลาง จึงทำให้ ไม่ทราบผลการปฏิบัติตามแผนมากนัก จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในขั้นตอนนี้จึงมี ความสำคัญ การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในขั้นตอนนี้ คือ การเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเป็นบุคคลและคณะกรรมการในการตรวจสอบดูแลการปฏิบัติงานตามโครงการและกิจกรรมตาม แผนงาน และร่วมกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการประเมินจัดทำแบบประเมินตามภารกิจงาน 4 ด้านของ โรงเรียน

6. การมีส่วนร่วมปรับปรุง แก้ไข พัฒนา (A) ในขั้นตอนนี้เป็นวิธีดำเนินการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพสูงสุด โดยเริ่มตั้งแต่ การร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นร่วมวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน โครงการ กิจกรรมต่างๆ ร่วมกำหนดแผนการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข ร่วมกำหนดเป้าหมายใน อนาคตของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาฏอนงค์ ภิญญโชติ (2545) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน พิระยา – นาวิ นที่พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและสนับสนุน การดำเนินงานของศูนย์ตามสภาพความพร้อมของชุมชนและผู้ปกครอง รวมทั้งงานวิจัยของ สุดาพร ปานกลิ่น (2540) ที่สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินเพื่อนำผลไปพัฒนา ปรับปรุงงาน และร่วมพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งงานวิจัยของ ภู่งศ์ ภู่อภรณ์ (2540) ที่พบว่า ชุมชนควรมีส่วนร่วม ในการเสนอแนะให้คำปรึกษาช่วยเหลือการจัดกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียน ตามความต้องการของ ชุมชน รวมถึงงานวิจัยของ สกฤต หล้าปวงศ์ (2540) ที่กล่าวว่า การศึกษาที่ผ่านมาไม่อาจตอบสนอง ความต้องการที่แท้จริงของชุมชนแต่ละท้องถิ่นได้ตามปรัชญาและหลักการทางการศึกษา ถ้าหาก อุปสรรคสำคัญยังคงดำรงอยู่ โดยมีได้รับการแก้ไข ปรับเปลี่ยนอย่างแท้จริง ถ้าโรงเรียนยังไม่เปิด โอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าที่เป็นอยู่ การเข้ามามีส่วนร่วมของ ชุมชนในขั้นตอนนี้คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขอย่างแท้จริง ใน กระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น ร่วมประเมินผลตามแผนที่วางไว้ ติดตาม

ผลการปฏิบัติงาน ตามภารกิจงาน 4 ด้านของโรงเรียนและแนวมาตรฐานที่ 14 เพื่อการพัฒนาไปสู่ เป้าหมายที่สถานศึกษาและชุมชนต้องการ

สรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ต้องมีรูปแบบการปฏิบัติที่ชัดเจน และมีกระบวนการ ขั้นตอนที่เป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้แก่ รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ที่เอื้อต่อการบริหารจัดการศึกษาทั้งบุคลากรภายในสถานศึกษาและชุมชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ดังเช่น งานวิจัยของ จุฑามาศ รอดภัย(2545) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารตามธรรมนูญโรงเรียนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่สนับสนุนว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนบริหารธรรมนูญโรงเรียน โดยใช้กระบวนการบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง(PDCA) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน(Plan) การดำเนินงานตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Act) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจตน์ วงษ์ไชยเรื่องศรี(2545) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา พบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร จะมีคณะทำงานที่ประกอบด้วย ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน เพื่อให้เกิดความคิดที่หลากหลายในการแก้ปัญหาและความต้องการคือ การวางแผนร่วมกัน (Plan) ว่าจะต้องทำอะไร แต่งตั้งคณะทำงาน(Do) คณะกรรมการประเมิน(Check) และร่วมมือแก้ไขข้อบกพร่อง (Act) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตามกระบวนการบริหารงานของเดมมิ่ง(PDCA)

7. การรายงานผล ในขั้นตอนนี้เป็นวิธีการดำเนินการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ สรุปรายงานผลการดำเนินงาน ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ในรูปหนังสือราชการ แผ่นพับจดหมายข่าว ประกาศทางหอกระจายข่าว แจงในที่ประชุม เพื่อให้ทราบโดยทั่วกัน

ข้อเสนอแนะ

1

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลจากการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนว มาตรฐานคุณภาพการศึกษา โรงเรียนวัดสะพานหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัชวาท ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้ การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านวิชาการควรจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้ ด้านหลักสูตรทั้ง 8 สาระให้ชุมชนได้ทราบ การจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สื่อ IT การสืบค้นทาง Internet การจัดการเรียนรู้โดยผู้ปกครอง การใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อผู้เรียน

1.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านบริหารทั่วไป ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ ให้เกิด ความรักโรงเรียนและรู้สึกเป็นเจ้าของ ร่วมระดม ทรัพยากรภายนอกมาจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อโรงเรียน รวมทั้งการระดมความคิด ร่วมวางแผน ร่วมกำหนดกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านบุคลากรเผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ โดยเฉพาะบทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรในสถานศึกษายังไม่มีระเบียบที่ชัดเจนออกมา และเป็นเรื่องการบริหารบุคลากรเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่อาจกระทบต่อขวัญ กำลังใจของบุคลากรในสถานศึกษาได้

1.2 การมีส่วนร่วมด้านงบประมาณ ต้องชี้แจงนโยบายให้ชุมชนทราบอย่างชัดเจน เพื่อระดมความคิดเห็นและ การวางแผนร่วมกันในการจัดหางบประมาณ เช่นกิจกรรมหารายได้สู่โรงเรียน ด้านระเบียบกฎหมายการเงินควรเผยแพร่ความรู้ให้ชุมชนทราบ รวมทั้งเชิญชุมชนเป็นคณะกรรมการบริหารงบประมาณของโรงเรียน และที่สำคัญต้องบริหารงบประมาณด้วยความโปร่งใส

2 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัย ที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามี ส่วนร่วมของชุมชน

2.2 ควรวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบ การบริหาร โรงเรียน เพื่อให้เกิดรูปแบบ ที่หลากหลายอันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของชาติต่อไป

2.3 ควรทำการวิจัยเพื่อ ศึกษาความต้องการ ในกาดำรงตำแหน่ง คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปเป็นแนวทางพัฒนา การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ